

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 56. Nec parvulis, nec adultis sacratissimi Eucharistiæ Sacramenti
perceptio, in re, necessaria est necessitate medii, nec parvulis in voto. An
adultis necessaria sit in voto, necessitate medii, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

- devotione Communionem frequentare amans, jejunii legem servare, horamque ad id opportunam eligere debet.
- 723 Sed potestne Sacerdos, non jejunus, celebrare, ad dandum alteri Viaticum in periculo mortis, si aliter dari nequeat? Doctores communiter negant. Quia major habenda est ratio reverentiae & dignitatis tanti Sacramenti, quam necessitatis proximi. Sed hac ratio nihil probat, quia nimium probat: infirmum scilicet non jejunum magis consulere debere dignitati & reverentiae Sacramenti, quam propriae necessitati. Cujus oppositum cum sit verum, & Sacramenta in hominum utilitatem instituta sint, nec irreverentia Sacramento magis fiat in casu Sacerdotis celebrantis in illa extremitate, quam in casu infirmi communicantis soluto jejuniis, videtur mihi probabiliter dici posse cum Mjore, Zambrano, Zanardo, Philiarco, Heredia, Granado, Hurtado & aliis, quod sicut Sacerdos non jejunus in tali celebrare posset pro necessitate propria (ut concedunt Cardinales de Lugo, Palao, Layman, noster Franciscus à Jesu Maria, &c.) ita & pro pari necessitate proximi. Utpote quem diligere jubemur sicut nosipsum, ipsique proinde sicut nobis succurrere. Neque hinc consequens est Sacerdotem ad dandum alteri Viaticum celebrare posse sine vestibus sacris, vel in pane fermentato. Cum hoc ipsi Doctores non permittant ad Viaticum sibi metipsum ministrandum, & à diversis non valeat illato.
- 724 Secundus casus est, dum post consecrationem Sacerdos recordatur se non esse jejunum, aut sumpto calice advertit se aquam vel acerum consecratis (quam dum tenet in ore, expuere non debet, ne particulam Dominici corporis simul expuat, sed audacter sumere potest) quia sacrificii perfectio majoris necessitatis est, quam jejunii observantia. Si tamen ante consecrationem advertat se non esse jejunum, pergere non debet, sed ab altari recedere, si possit absque nota & scandalo, monendo adstantes sibi deum occurrere memoriam soluti jejunii, idemque rogare ut non scandalizentur, si ad obediendum legi jejunii ab altari recedat. Ita Doctores communiter contra Gobat tr. 3. casu 23. n. 424. aientem, quod quando Sacerdos incepto jam sacro, recordatur se non esse jejunum, pergere communiter possit in suo sacro. Partim quia communiter recedere nequit sine magno suo pudore, & infamia. Partim quia indecorè sacrum abrumptur, v. g. post Offertorium.
- 725 Sed rationes istae levissimae sunt. Neque enim verum est. magnam sibi infamiam accersere si recedat, monito populo, ut dixi. Nec indecorum, sed maxime decorum est recedere, in reverentiam Sacramenti, obedientiamque antiquissimi religiosissimique praecipii. Utinam levissimulus ejusmodi de causis Gobat non infrequenter recederet à tutoribus & communiter receptis sententiis!
- 726 Recepta etiam sententia est, quod si Sacerdos, post calicis ablutionem, inveniat aliquas Dominici corporis vel sanguinis reliquias, eas consumere possit, velut Communionem suam consummando. Sic enim habet communis timoratorum Sacerdotum praxis. Idque adeo extendunt Granados & alii (apud Dianam p. 5. tr. 14. resol. 45.) ut ipsum permittant Sacerdoti ad sacrificium regresso, si velles sacras nondum exuerit. Quod tamen non puto verum, nisi reliquiae illae decentius servari non possent.
- 727 Tertius casus est, dum Sacerdos, qui consecravit, ante Communionem deficit, nec adest nisi Sacerdos non jejunus, qui sacrificium perficere possit. Doctores communiter. Quia sacrificii perfectio, est de jure divino.
- 728 Quartus casus est, dum probabiliter timetur,

sacratissimam Eucharistiam in sacrilegis infidelium manus perventuram, & ab ipsis ludibrio habendam, nisi statim absumatur. Tunc enim à Sacerdote, & (si hic non adit) à Clerico vel Laico, quamvis non jejunus, cum timore & reverentia sumi debet, ut Doctores communiter tradunt, ex rationabili epikeia & interpretatione mentis Ecclesiae, quae non vult legem jejunii (latam in reverentiam Sacramenti) locum habere, dum servari nequit sine periculo conculationis & ludificationis ipsius.

Haec tamen de dispositionibus ad divinissimam Eucharistiam suscipiendam requisitis, fustulcule quidem egimus; sed de dilecto, & preparatione ad tantum hospitem numquam satis. De ea piissimus Author Thomas à Kempis l. 4. de Imit. Christi c. 1. Ecce (ait) *Nunc vir justus in arca fabrica 100. annos laboravit; & ego quomodo me potero unà horà praeparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam?* Si vir justus & sanctus sic loquitur; quomodo peccator, quomodo Sacerdos non esse lapsus in enorme peccatum, tam cito se ut oportet praeparare poterit, ut paucis post horis ad altare litaturus accedere possit? Non credebatur hoc S. Philippus Nerius, dum negabat eum ritè se praeparare, qui non nisi medià horà se ad sacrificandum praepararet; alicuius preparationem illam esse debere continuam ex parte vitae sacerdotalis. Quod maxime verum est de Sacerdotibus illis, qui sive ex Ordinis statuto, sive ex beneficio, sive alio titulo tenentur ad quotidie vel saepissime celebrandum.

CAPUT LXI.

Nec parvulis, nec adultis sacratissimi Eucharistia Sacramenti perceptio, in re, necessaria est necessitate mediis, nec parvulis in voto. An adultis necessaria sit in voto, necessitate mediis, ad hoc ut accipiam gratiam conservent, in eaque contra tentationes perseverent? incertum. Sane ipsi necessaria est necessitate praecipii avari, si sufficienti ad hoc ratione utantur.

Non esse necessariam parvulis nec in re, nec in voto, constat ex sensu & praxi Ecclesiae, parvulis Eucharistiam subtrahentis. Constat item ex Tridentino sess. 21. c. 4. *Eadem S. Synodus docet parvulos, usu rationis carentes, nullà obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiae Communionem. Siquidem per Baptismi Sacramentum regenerati, & Christo incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa aetate amittere non possunt.*

Nec adultis necessariam esse in re, nec in voto, necessitate mediis, ad primam gratiam comparandam, perspicuum est, ex eo quod hoc Sacramentum ad primam gratiam conferendam per se institutum non sit. cum sit Sacramentum vivorum.

Inde probabiliter Doctores communiter inferunt, nec ipsis necessariam, ne quidem in voto, ad hoc ut gratiam acceptam conservent, in eaque perseverent. Quia, ut S. Thomas ait in 4. dist. 9. a. 1. ad 2. q. *gratia semel acquisita est sufficiens causa gloriae. Unde omne illud, sine quo potest haberi gratia, non est de necessitate salutis; hoc autem Sacramentum gratiam praesupponit: quia praesupponit Baptismum, in quo gratia datur. Et ideo quantum est de se, non est de necessitate salutis.*

Huic tamen rationi obviare videtur, quod adultis, in infantia gratiam per Baptismum adeptis, si des actualis equidem necessaria sit necessitate mediis ad salutem, sicut & amor Dei. Et idem à nonnullis

nullis probabiliter asseritur de voto hujus Sacramenti. Quia ad salutem non minus necessarium est perseverare in gratia, quam eam primam acquirere, vel perditam recuperare. Per Baptismum, primam gratiam adipiscimur. Per Pœnitentiam, gratiam amissam recuperamus. Per Eucharistiam fit ut in ea perseveremus. Neque quoad hoc eadem adultorum ratio est, quæ parvulorum. Hi gratiam adeptam in ea ætate amittere nequeunt. Et ideo non egent illo spiritali cibo, ut adulti, qui (utpote variis tentationibus exagitati, atque ex se semper deficientes) cœlesti hoc alimento confortandi sunt, ne deficientes vitam amittant, quam acceperunt, saltem si diu vivant post Baptismum, adeptumque rationis usum. Neque enim frustra Veritas dixit: *Nisi manducaveritis carnem Filii Homini, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

734 At (inquis) locus iste nimium probat: videlicet Eucharistiam etiam parvulis esse necessariam necessitate mediæ. Quia eo loco etiam parvuli comprehenduntur, prout Innocentius I. tradere videtur epist. 93. inter epistolâ Augustini, sicut & Augustinus ipse l. 1. de peccat. merit. c. 20. Et l. 3. c. 4. Quorum verba habes supra n. 389. Id ipsum Gelasius Papa declarat in epistola ad Episcopos Picensi.

At (inquam ego) Ecclesia aliter de adultis intelligit, quam de parvulis. Innocentius verò, Augustinus, & Gelasius locum illum ad parvulos non extendunt, intellectum de sacramentali manducatione Eucharistiæ, sed intellectum de spiritali manducatione per fidem, seu fidei Sacramentum, id est Baptismum, prout ostendimus n. 390. per fidem namque, vel fidei Sacramentum, licet parvuli sacramentaliter non percipiant Christum, spiritaliter ipsum percipiunt, quia incorporantur Christo, & Ecclesiæ, quæ est corpus mysticum Christi, sicque percipiunt rem Sacramenti Eucharistiæ, licet Eucharistiæ Sacramentum non percipiant. Videri potest S. Fulgentius epist. ad Ferrandum Diaconum, ubi sic: *Arbitror, sancte Frater, disputationem nostram præclaris Doctoris Augustini sermone firmatam, nec equivam esse aliquatenus ambigendum, tunc unumquemque fidelium corporis sanguinisque Domini participem fieri, quando in baptisinate membrum corporis Christi efficitur, nec alienari ab illo panis calicisque consortio, etiamsi antequam panem illum comedat, & calicem bibat, de hoc saculo in unitate corporis Christi constitutus discedat. Sacramenti quippe illius participatione ac beneficio non privatur, quando ipse hoc quod illud Sacramentum significat invenitur.*

735 Simili modo S. Thomas in 4. d. 9. a. 5. ad 3. q. exponit id quod can. in Ecclesia de Consecr. dist. 4. dicitur: *Non cogitetis eos vitam habere posse, qui fuerint expertes corporis & sanguinis Christi, dicente ipso: "nisi manducaveritis, &c." Dicendum (inquit) quod hoc intelligendum est, quantum ad rem Sacramenti, quæ est unitas Ecclesiæ, extra quam non est salus, neque vita. Et non quantum ad sacramentalem manducationem.*

736 An locus Evangelicus, *nisi manducaveritis*, &c. intellectus de necessitate mediæ, possit simili modo exponi pro adultis? Respondeo cum communi probabile esse quod sic. Tum quia aliâ Ecclesiâ omnino procuraret, ne parvuli post adeptum rationis usum, sine hujus Sacramenti participatione decederent. Cùm tamen Pastores ante decem circiter annos non ideo id procurant. Tum quia Marci ult. dicitur: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Quia tamen subintelligitur conditio, modò cætera necessaria non præmittantur, ut amor Dei, mandatorum obser-

vantia, &c. nihil inde efficaciter concluditur contra opinionem n. 733. expositam.

Quidquid ergo sit de ista opinione, certum est sacramentalem Eucharistiæ perceptionem adultis sufficienti ad hoc ratione utentibus in re necessariam esse necessitate præcepti divini. Quia verba illa, *nisi manducaveritis*, &c. propriè & ad litteram intellecta, manifestè significant necessitatem, saltem divini præcepti.

Quo quidem præcepto omnes tenentur adulti, etiam non baptizati, juxta sententiam communionem; eum proinde in finem baptismum suscipere tenentur. Cui enim præcipitur finis, præcipiuntur & media necessaria ad finem.

Ex universali tamen Ecclesiæ sensu & consuetudine certum est, adultos eo præcepto non censeri adstrictos, quamdiu propter ætatis imbecillitatem nondum illius Sacramenti cognitionem & gustum (id est devotionem) habent. Idèò namque ante illud tempus Rituale Romanum ait, Eucharistiâ non debere ipsi administrari. Pastoralis etiam Mechliniense & Cameracense aiunt ipsos ad primam Communionem admittendos non esse, nisi prius diligenter examinati fuerint & instructi, eaque discretionem & ætate sint, ut judicare possint corpus Domini. Mechliniense sub Hovio addit, quod communiter atas hujus rei apta esse solet ab anno decimo, usque ad decimum quartum. Denique S. Thomas in 4. d. 9. a. 5. ad 4. q. dicit, quod circa ætatem 10. vel 11. annorum potest eis dari Communio, si in eis signa discretionis appareant & devotionis. Hoc autem nemo melius consuetudine poterit, quàm pater, & Sacerdos cui conficietur, ait Catechismus Romanus.

Divinum istud præceptum solum in articulo mortis obligare, non extra illum, docet Vasquez, Cajetanus, Victoria, & alii, semel dumtaxat in vita, absque determinatione temporis. Sed cùm divina Eucharistia instituta sit per modum alimonie spiritualis, & antidoti contra ejus inimicos; neutra istarum opinionum videtur esse vera. Quia alimonia spiritualis (sicut & corporalis) etiam ante mortem sapienter in vita sumenda est, ad animæ vires reficiendas, & munimentum seu antidotum ipsius contra inimicos, à quibus incessanter impugnatur.

Obligat ergo in articulo mortis (sub eo comprehendendo damnationem ad mortem) cùm hoc Sacramentum institutum sit in viaticum salutis, & (ut antè dixi) in antidotum contra inimicos tunc præcipue insultantes. Undè Pius V. abrogavit consuetudinem in Hispania negandi Eucharistiâ damnatis ad mortem. Sub mortis articulo etiam comprehenditur illius periculum, v. g. dum milites in itinere sunt prælium, dum quis exponit se ad pestem, dum mulier habere solet partus periculosos, &c.

Obligat & in vita, ut non diu differatur. Cujus determinationem Ecclesiæ Deus reliquit. Quæ proinde eum determinet tempus ultra quod differri non debet, præceptum merè Ecclesiasticum non condit, sed divini determinativum.

Pueri quidem non censentur prævaricatores hujus præcepti, sive in vita, sive in morte, si in hoc negotio sequantur judicium Confessarii, vel Pastoris sui. Sed meminerit, sive Pastor, sive Confessarius, in articulo mortis curare ut sine Viatico non decedat, si aliquam illius discretionem habeant, tamen non tantam, quanta meritò desideraretur, si tempus permitteret. Hoc enim posito omnes Confessionis capaces in extremis Viatico esse necessario munandos, docent Suarez, Palao, & alii, quorum sententiam, utpote magis piam, censeo practicandam, maxime dum puer cum aliqua devotione petit, vel desiderat.

Sed quid si manè adultus quispiam sanus com-

municasset, vel celebrasset, & vespere in periculum mortis incideret, possitne & deberet Viaticum eodem die ipsi dari?

Negant Wiggers, & Doctores communiter. Quia non licet eodem die bis communicare, sine necessitate, quæ hic nulla est. Quia per matutinam Communionem satisfecisse censetur præcepto Viatici sumendi. Cum unusquisque censetur interpretativè habere voluntatem adimplendi omnem obligationem, cui obnoxius est.

745 Affirmant nihilominus probabiliter Vasquez, Turrianus, Gaspar Hurtadus, & alii apud Dianam p. 5. tr. 3. resol. 33. & p. 8. tr. 2. resol. 87. Et priore quidem loco Diana censet posse & debere ipsi Viaticum dari. In posteriore negat debere, aiens tamen posse. Sed inconsequenter. Si enim potest, debet. Cum non liceat ipsi bis uno die communicare, nisi secundam Communionem exigat adimpletio præcepti divini.

746 Hanc opinionem idèò probabilem censeo, quia ex una parte videt pietati; ex altera pro se probabilem habet rationem, sicut & praxim nonnullorum timoratorum. Teste namque Diana & aliis, Patres Societatis domus professæ Panormitanæ id prædicarunt in persona P. Bescanæ, qui cum manè celebrasset, & in lethalem morbum post prandium incidisset, iterum eodem die communicavit per modum Viatici. Idem factum in morbo lethali R. P. Aquavivæ, Generalis Societatis, refert Amicus. Sed Gobat tr. 4. n. 177. ostendit ex litteris P. Nadasi, in Archivis Tabulariisque Romanis Soc. Jesu veratissimi, Aquavivam non celebrasse ultimo die vitæ, sed communicasse, non per modum Viatici. Postea verò (imminente morbo) per modum Viatici communicasse. An eodem die post mediam noctem sequentem? Non conveniunt (inquit Nadasi) qui id scriptum reliquerunt. Quidquid de eo sit, multis viros doctos, & pios id facere testatur Dicastillo tr. 4. de Euchar. disp. 10. dub. 3. Nec sine ratione, quia qui sanus manè communicavit, non adimplevit præceptum divinum sumendi Viaticum: cum præceptum istud alligatum sit tempori, in quo est periculum mortis; cui per matutinam Communionem non satisfecisse ostenditur à simili, in præcepto eliciendi actum amoris Dei super omnia in morte. Siquis enim manè sanus illum eliceret, atque eodem die post prandium in mortis incidat articulum, amoris actum repetere tenetur.

747 Et hinc patet ad rationem in oppositum. Quia hic est necessitas secundæ Communionis, ex præcepto divino, cui Ecclesia duplicem eodem die Communionem vetando, non intendit præjudicare, sed se conformare, subintelligendo excepto casu, quo secundam Communionem lex exigit.

CAPUT LVII.

Nec divino Communionis præcepto, nec Ecclesiastico satisfi per Communionem sacrilegam.

748 Divino Communionis præcepto sacrilegâ Communionem quoad substantiam satisfieri plerique asserunt (inquit eruditissimus Boudartius to. 4.) eo prætextu quòd substantia præcepti habeatur in sacramentali manducatione, ritu religioso factâ; non in modo illius, nec in fine qui est adeptio gratiæ. Cum modus aut finis præcepti non cadat sub præcepto.

749 Addunt, divinum Communionis præceptum esse virtualiter duplex, quorum unum est negativum, de non communicando indignè, alterum positivum, de communicando. Priori quidem factentur non satisfieri Communionem indignâ: secus

posteriori, ut colligitur ex eo quòd infirmus, qui heri sacrilegè Viaticum sumpsit, non teneatur hodie iteratò Viaticum sumere, ut divino satisfaciatur præcepto.

Sic utique ratiocinantur, qui de divinis, Ecclesiasticisque præceptis ratione purè humanâ ratiocinantur, cavillitque potius quàm veris rationibus Theologicis & auctoritatibus innituntur. Neque enim illa talis qualis ratio ipsorum, tam est ratio, quàm cavillatio. Si enim Patres, si Concilia consultissent, invenissent in Tridentino sess. 13. c. 2. *Sumi autem voluit (Salvator) hoc Sacramentum tanquam spirituales animarum cibum, quo alantur & confortentur, viventes vitâ illius, qui dixit: qui manducat me, & ipse vivet propter me.* Atqui animæ non aluntur, neque confortantur Communionem sacrilegâ, magis quam corpora cibo venenato. Sicut ergo præcepto de cibo sumendo ad conservandam vitam corporalem, non satisfi sumptione cibi venenati, seu veneno infecti; sic præcepto de spiritali cibo animæ, sumendo ad ipsam alendam & confortandam, non satisfi sumptione sacrilegâ. Modus proinde dignè sumendi spirituales cibum sub divino haud dubiè cadit præcepto. Imò & sub Ecclesiastico. Neque enim id Ecclesia tacuit, dum in cap. *omnis utriusque sexus* fidelibus omnibus præcepit, *reverenter suscipere Eucharistiæ Sacramentum, ad minus in Pascha.* Cui certissimum est non satisfacere suscipientem illud sacrilegè. Cum Innocentius XI. damnaverit hanc propositionem quinquagesimam quintam inter 65. *Præcepto Communionis annuè satisfi per sacrilegam Domini manducationem.* Et cui dubium est iure divino & naturali *sanctâ sanctè*, adedque dignè tractanda?

Falsum proinde est, divino præcepto de Viatico sumendo satisfecisse, qui communicavit indignè. Falsum, ipsum non teneri de novo Viaticum sumere, etiam eodem die, si eodem die credatur moriturus, nec speretur alio die sumpturus, & eodem die sumere possit absque scandalo. Nec pluribus impugnanda est assertio Christianis Theologis indigna. Contra quam nihilominus plura dixi to. 2. ubi de legibus.

CAPUT LVIII.

Satisfi nonnullis questionibus concernentibus præceptum Concilii Lateranensis, cap. omnis utriusque sexus fidelis, statuentis, ut omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, suscipiat reverenter, ad minus in Pascha, Eucharistiæ Sacramentum: nisi fortè, de proprii Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus, ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum.

Prima questio: quid ibi intelligitur per Pascha? Respondeo, intelligi totam quinquagesimam à Dominica Palmarum, ad Dominicam in Albis inclusivè. Sic enim declaravit Eugenius IV. apud Navarrum c. 21. n. 45. Imò quibusdam in locis tempus istud ad totam quadragesimam extendit consuetudo. Cui standum est.

Secunda questio: ubinam præceptum istud implendum est? Respondeo in propria Parochia, uti declaravit S. Congregatio anno 1638. Sacerdotes tamen sæculares non tenentur in ea celebrare, ut illi præcepto satisfaciunt; sed ex consuetudine satisfaciunt, ubicumque celebrant.

Parochiæ verò nomine non venit Ecclesia Cathedralis, respectu omnium qui in Diocesi commorantur, sed respectu dumtaxat eorum qui sunt